

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Οίκονόμου **Παρασκευᾶ Ἀγάθωνος**, Τό Ἀντιμίνσιον, ἔκδοσις «Μουσείου Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου», Λευκωσία 2003.

Ἡ ἐργασία αὐτή ἀποτελεῖ συμβολήν εἰς τήν μελέτην τῆς λατρείας τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ αἰδεσιμολογιώτατος συγγραφεὺς κατανέμει τό πρὸς πραγμάτευσιν ὑλικόν τῆς παρούσης διατριβῆς εἰς ἑπτὰ κεφάλαια, εἰς τὰ ὅποια κατὰ σειρὰν ἐξετάζονται τὰ ἀκόλουθα θέματα: Εἰς τό πρῶτον κεφάλαιον ἐπιχειρεῖται μία προσπάθεια ἱστορικῆς, λειτουργικῆς καὶ θεολογικῆς ἐρμηνείας τοῦ ὑπὸ τοῦ συνόλου τῆς ἱστορικοκανονικολειτουργικῆς γραμματείας παραδεδομένου ὅρου ἀντιμίνσιον, ἀντιμίσιον καὶ ἀντιμίσσιον, ἐρειδομένη ἐπὶ τῶν διαφόρων πηγῶν. Εἰς τό δεύτερον κεφάλαιον πραγματοποιεῖται ἱστορικὴ τις ἀναδρομὴ διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ χρόνου ἐμφάνισεως τῶν ἀντιμινσίων ὑπὸ τὴν συγκεκριμένην γνωστὴν μορφήν, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὸν ἐντοπισμὸν τοῦ χώρου προελεύσεώς των. Εἰς τό τρίτον κεφάλαιον ἐξετάζονται οἱ διάφοροι τρόποι – μέθοδοι καθαγιασμοῦ τῶν ἀντιμινσίων, οἱ ὅποιοι περιλαμβάνονται, εἴτε εἰς τὰς ἀκολουθίας ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ, εἴτε εἰς τὰς εἰδικὰς πρὸς τοῦτο διαρρυθμισθείσας τάξεις. Εἰς τό τέταρτον κεφάλαιον πραγματοποιεῖται λεπτομερὴς ἐπισκόπησις τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διαμορφωθείσης κανονικῆς διὰ τὰ ἀντιμίνσια διδασκαλίας, ἡ ὅποια ἀφορᾷ εἰς πλεῖστα ὅσα θέματα. Εἰς τό πέμπτον κεφάλαιον σημειώνονται οἱ διάφοροι τρόποι διακοσμήσεως τῶν χειροποιήτων ἀντιμινσίων. Εἰς τό ἕκτον κεφάλαιον γίνεται ἱστορικὴ ἀναφορά εἰς τὰ ξύλινα ἀντιμίνσια. Καὶ εἰς τό ἕβδομον κεφάλαιον δημοσιεύονται δώδεκα ἄγνωστα ὑφασμάτινα γραπτά καὶ ἐξωγραφημένα ἀντιμίνσια.

Νικολάου Γκιολέ, Ἡ Χριστιανικὴ Τέχνη στὴν Κύπρο, ἔκδοσις «Μουσείου Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου», Λευκωσία 2003.

Παρουσιάζοντας τό βιβλίον τοῦτο ὁ Μητροπολίτης Κύκκου καὶ Τηλλυρίας κ. Νικηφόρος γράφει: «Ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὴ χριστιανικὴ τέχνη στὴν Κύπρο ἀπὸ τὸν τέταρτον αἰῶνα μέχρι τὸν εἰκοστόν σέ ὅλες τὶς πτυχές της. Συμπεριλαμβάνονται στὸ βιβλίον οἱ ναοί, τὰ ψηφιδωτά, οἱ τοιχογραφίες, οἱ φορητές εἰκόνες, τὰ ἱστορημένα χειρόγραφα, τὰ ἱερά σκεύη, τὰ ἔργα μικροτεχνίας καὶ ἡ κεραμικὴ. Δέν παραλείπονται ἀπὸ αὐτό τὰ ἔργα τῶν Λατίνων στὴν Κύπρο καὶ τὰ κοσμικὰ κτίσματα. Τὸ κείμενον συμπληρώνεται μὲ πλούσιο εἰκονογραφικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὰ ἔργα, πού ἐξετάζονται... Τὸ βιβλίον τοῦ Καθηγητῆ κ. Νικολάου Γκιολέ προσεγγίζει καὶ διδάσκει τὸν ἐπιστήμονα καὶ τὸν φοιτητὴ καὶ ἐλκύει τὸν συνήθη ἀναγνώστη» (σελ. IX).

Κωστή Κοκκινόφτα, "Άγιος Δημήτριος Μαραθάσας, Λευκωσία 2007.

Ο άκαματος έρευνητής Κωστής Κοκκινόφτας παρουσιάζει τήν γενέτειράν του, τόν "Άγιον Δημήτριον τής Μαραθάσας. Μετά τόν χαιρετισμόν του Μητροπολίτου Μόρφου κ. Νεοφύτου, εἰς τήν δικαιοδοσίαν του ὁποίου ὑπάγεται ἐκκλησιαστικῶς ὁ "Άγιος Δημήτριος Μαραθάσας, καί τόν πρόλογον του συγγραφέως, ἐκτίθεται ἡ ἱστορία του χωρίου, εἰς τήν ὁποίαν γίνεται λόγος καί περί τῆς τοποθεσίας αὐτοῦ, τῶν τοπωνυμίων του καί τῶν πρώτων κατοίκων. Ἀκολουθεῖ τό κεφάλαιον «Ἄνθρωποι καί Πολιτισμός», εἰς τό ὁποῖον γίνεται ἀναφορά εἰς τήν καθημερινήν ζωήν, τήν τέχνην τῆς ἀγγειοπλαστικῆς, τά διάφορα ἔθιμα, τοὺς ναοὺς, τοὺς κληρικούς. Εἰς τό τρίτον κεφάλαιον παρουσιάζονται πάντα τά σχετικά μέ τήν γεννητικότητα, τήν ὀνοματολογίαν καί τοὺς κατοίκους του χωρίου. Εἰς δέ τό τέταρτον καί τελευταῖον κεφάλαιον δημοσιεύονται ἐνδιαφέροντα ἔγγραφα καί διάφοροι μαρτυρίαι διά τόν "Άγιον Δημήτριον τῆς Μαραθάσας, καθὼς καί Κατάλογος τῶν μαθητῶν του Σχολείου τῆς κοινότητος αὐτῆς κατά τά σχολικά ἔτη 1924-25 ἕως 1982-83. Τόν ἐκ 355 σελίδων τοῦτον τόμον κατακλείουν Ἐπίλογος, Πηγαί, Βιβλιογραφία, Κατάλογος φωτογραφιῶν καί ἐγγράφων καί Γενικόν Εὐρετήριο.

Μιχάλη Ν. Μιχαήλ, Ἡ Ἱερά Μονή Κύκκου στό ὀθωμανικό οἰκονομικό πλαίσιο μέ βάση τόν Κώδικα 56 (1844 - 1890), ἔκδοση «Κέντρου Μελετῶν Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου», Λευκωσία 2003.

Τό μετὰ χειράς ὀγκῶδες ἔργο διαιρεῖται σέ δύο μέρη. Τό πρῶτο μέρος, πού ἐπιγράφεται «Ἡ Ἱερά Μονή Κύκκου στό ὀθωμανικό πλαίσιο», ἐξετάζει τά θέματα: 1. Ἡ λειτουργία τῶν Μονῶν στό ὀθωμανικό Κράτος. 2. Τά περιουσιακά στοιχεῖα Μετοχιῶν τῆς Μονῆς Κύκκου στό δεύτερο μισό του 19ου αἰῶνα. Καί 3. Τό Μετόχι τῆς Μονῆς Κύκκου στήν Ἀδριανούπολη. Τό δεύτερο μέρος, πού ἐπιγράφεται «Ὁ Κώδικας 56», παρέχει περιγραφή του Κώδικα καί δίδει τό κείμενό του. Σέ παράρτημα δημοσιεύεται «Κατάλογος τῶν καταγραφῶν τῶν Μετοχιῶν στήν Κύπρο» καί παρουσιάζονται «Τά πρόσωπα πού κινοῦνται στά Μετόχια τῆς Κύπρου». Στήν ἀρχή του τόμου ὑπάρχουν Πρόλογος, Βραχυγραφίες καί Εἰσαγωγή. Τόν τόμο κατακλείουν Γλωσσάριο, Βιβλιογραφία, Εὐρετήριο καί Πίνακας Περιεχομένων.

Θεοχάρη Σταυρίδη, Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων καί Κύπρος, Ἐπιστολές (1731 - 1884), ἔκδοση «Κέντρου Μελετῶν Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου, Λευκωσία 2007.

Ἡ παροῦσα ἐργασία εἶναι τό ἀποτέλεσμα τριῶν ἐρευνητικῶν ἀποστολῶν, τὰς ὁποίας διοργάνωσε τό Κέντρο Μελετῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου στά Ἱεροσόλυμα, μέ σκοπό τή συγκέντρωση πρωτογενοῦς ὑλικοῦ ἀπό τό Ἀρχεῖο καί τή Βιβλιοθήκη του Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων. Ἀπό τό πλούσιο ὑλικό, πού ἐντοπίστηκε τόσο στό Ἀρχεῖο ὅσο καί στή Βιβλιοθήκη του Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, δημοσιεύονται 342 ἐπιστολές. Ἡ παλαιότερη τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν «χρονολογεῖται στό 1731 καί ἡ τελευταία, του ἔτους 1884, ἀναφέρεται στήν ἐνθρόνιση του Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Νικοδήμου (1883 - 1890), ἐνῶ ὁ κύριος ὄγκος ἀναφέρεται

στήν περίοδο 1842 - 1881. Οί επιστολές πού δημοσιεύονται αναφέρονται σέ ποικίλα θέματα τῆς κυπριακῆς ἱστορίας, μέ ἰδιαίτερη ἔμφαση στίς σχέσεις τῆς Κύπρου μέ τήν Παλαιστίνη, ἀλλά καί τίς συνθηκес ζωῆς στό νησί κατά τίς τελευταῖες δεκαετίες τῆς ὀθωμανικῆς περιόδου. Στό Ἀρχεῖο ὑπάρχουν ἐπίσης καί πολλές ἄλλες μεταγενέστερες ἐπιστολές, πού θά ἀξιοποιηθοῦν μελλοντικά ἀπό τοὺς ἐρευνητές τοῦ Κέντρου Μελετῶν» (σελ. 11).

Ζαχαρίου Ραπτοπούλου, Ἡ Λόφου, τό μεγάλο κρασοχώρι τῆς Λεμεσοῦ, ἔκδοση Ἱερᾶς Βασιλικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Κύκκου, Λευκωσία 2008.

Τό βιβλίον ἐγράφη σέ συνεργασία μέ τήν κα Μάρω Παναγιώτου - Ἰωάννου. Προλογίζοντάς το ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κύκκου καί Τηλλυρίας κ. Νικηφόρος ἔγραψε, μεταξύ ἄλλων, καί τά ἑξῆς: «Εἶναι ἓνα βιβλίον γραμμένο μέ πολλή ἀγάπη, πού ἀναφέρεται στή ζωή τῶν κατοίκων τῆς γενέτειρας τῶν συγγραφέων στά παλαιότερα χρόνια, στά ἥθη καί ἔθιμά τους, τίς ἀγωνίες καί τοὺς ἀγῶνες τους γιά ἐπιβίωση καί πνευματική προκοπή. Προέκυψε δέ μετά ἀπό πολύχρονη καί κοπιαστική ἔρευνα καί μελέτη τῶν πηγῶν, καθώς καί ἀπό προσωπικές συνεντεύξεις καί καταγραφή τῶν ἐνθυμήσεων τῶν κατοίκων. Τά ὅσα περιλαμβάνει ξεπερνοῦν κατὰ πολὺ τήν τοπική ἱστορία τῆς Λόφου, γεγονός πού τό καθιστᾷ ἰδιαίτερα χρήσιμο γιά ὅσους ἐνδιαφέρονται γιά τήν ἱστορία τοῦ τόπου μας, τόν λαϊκό πολιτισμό καί τά ἥθη τῶν ἀνθρώπων του» (σελ. 5).

Κύπρια Μηναῖα, τόμος Ι', Ἀκολουθία Αὐγούστου, Θεσσαλονίκη 2008.

Ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου ἐπὶ χάρτου καλῆς ποιότητος εἰς διχρωμίαν καί μέ βιβλιοδεσίαν χρυσότυπον καί ὁ δέκατος τόμος τῶν «Κυπρίων Μηναιῶν», περιλαμβάνων τάς Ἀκολουθίας τῶν Ἑορτῶν τοῦ μηνός Αὐγούστου, αἱ ὁποῖαι δέν περιέχονται εἰς τά ἐν χρήσει Μηναῖα, ἀλλά ψάλλονται ἐν Κύπρῳ, ἥτοι τάς Ἀκολουθίας τῆς ὁσίας Παύλης τῆς Ρωμαίας, τῆς ὁσίας Φωτεινῆς τῆς Καρπασίτιδος, τοῦ ὁσιομάρτυρος Δομετίου τοῦ Πέρσου, τοῦ ὁσίου Μικάλλου τοῦ ἐν Ἀκανθοῦ, τοῦ ὁσίου Εὐτυχίου τοῦ κτίτορος τῆς Μονῆς τῶν Ἱερέων, τῶν μαρτύρων Φωτίου καί Ἀνικήτου, τοῦ ἁγίου Μανδηλίου (τῆς ἐξ Ἑδέσσης εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνακομιδῆς τῆς ἀχειροποιήτου Εἰκόνης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ), τοῦ μάρτυρος Δημητρίου τοῦ Νέου, τῶν μαρτύρων Ρηγίνου καί Ὁρέστου, τοῦ μάρτυρος Λουκίου Βουλευτοῦ τοῦ ἐν Κύπρῳ ἀθλήσαντος, τῆς ὁσίας Κωνσταντίας τῆς ἐν Πάφῳ καί τοῦ Ἐπισκόπου Ἀρσινόης Ἀρκαδίου. Μεθ' ἐκάστην Ἀκολουθίαν ἀναγράφονται αἱ πηγαὶ αὐτῆς καί τά δι' αὐτήν βοηθήματα. Τό ἔργον τῆς φωτοστοιχειοθεσίας, ἐκτυπώσεως καί βιβλιοδεσίας ἔγινεν εἰς τό Τυπογραφεῖον «Μελίσσα» ἐν Ἀσπροβάλτῃ Θεσσαλονίκης. Τήν ἐπιμέλειαν καί ἐπιστάσιαν τῆς ἐκδόσεως εἶχεν ὁ Θεολόγος Θεοχάρης Ε. Σχίζας.